

*В. П. Марчук, канд. екон. наук, доц., О. А. Логвиненко, Севастопольський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЧАСТКИ ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ НА ТЕМПИ ЗРОСТАННЯ ВВП

У сучасних умовах глобалізації державам доводиться звертатись до зовнішніх запозичень для подолання наслідків циклічного розвитку економіки. Рівень зовнішньої державної заборгованості суттєво впливає на макроекономічну стабільність країни. В умовах від'ємного сальдо платіжного балансу це особливо актуально, оскільки підвищується вірогідність виникнення ризику валютної ліквідності.

Управління державним боргом включає в себе не лише заходи кількісного характеру, насамперед – це комплекс взаємопов'язаних важелів впливу на сам процес залучення заборгованості, його обслуговування та прогнозування.

За даними Міністерства фінансів України, за станом на 31 серпня 2013 року зовнішній державний борг України становить 36,062 млрд. дол. США, тобто зменшився з початку поточного року на 5,52 %. Зменшення зовнішнього державного боргу головним чином було спричинене виплатами перед МВФ у розмірі 3,2 млрд. дол. США, з 5,8 млрд. дол. США, передбачених на 2013 рік. Проте не можна не відмітити, що під час погашення кредитів перед МВФ з метою мобілізації фінансових ресурсів було проведено реструктуризацію зовнішнього боргу за рахунок випуску ОВДП обсягом у 2,2 млрд. дол. США, що в свою чергу також підтверджує необхідність розробки чіткого механізму регулювання та реструктуризації зовнішнього державного боргу.

У постанові Міністерства фінансів України “Про затвердження Програми управління державним зовнішнім боргом на 2013 рік” вказано, що частка державного зовнішнього боргу в загальній сумі державного боргу станом на 31 грудня 2013 року орієнтовно становитиме 48,7 %, а державного внутрішнього боргу – 51,3 %. На сьогодні в Україні широко застосовується політика використання боргових фінансових інструментів, серед яких переважають запозичення від нерезидентів.

Нами була поставлена задача дослідити залежність темпів зростання ВВП від частки зовнішнього державного боргу в загальній його сукупності.

З метою вивчення залежності впливу частки зовнішнього державного боргу країни на темпи зростання ВВП було проведено дослідження на підставі математичного апарату економетричної моделі Армі – Рана.

Модель Армі – Рана була розроблена економістами Річардом Армі та Річардом Раном, які перетворили її на інструмент сучасного економічного аналізу. Дослідники аналізували залежність темпів зростання ВВП від частки соціальних витрат у державному бюджеті. Дана модель має подвійне значення. По-перше, вона фіксує обернений вплив бюджетної активності на

економічне зростання, а по-друге – показує, що даний зв'язок є протилежно направленим. Джеральд Скаллі, вивчаючи цю модель, оцінив точку максимуму на кривій Армі – Рана. Згодом дану точку стали називати точкою Скаллі.

У процесі аналізу залежності частки зовнішнього державного боргу загальній його кількості до темпів зростання ВВП за 1996–2012 рр. отримано хвилеподібну траєкторію кривої Армі – Рана, яка вказує на присутність стійких взаємозв'язків між часткою зовнішнього державного боргу та темпами зростання ВВП. У результаті дослідження нами було побудовано таку модель: $Y = 7,338 - 0,129 x^2$. Коефіцієнт детермінації моделі становив 0,975, що дозволяє говорити про значущість моделі. В нашій моделі точка Скаллі набула значення 29,8 %.

Таким чином, зменшення частки зовнішнього державного боргу в його сукупності до рекомендованого нами рівня дасть можливість у подальшому досягти оптимальних темпів зростання ВВП України.

Марчук, В.П. Дослідження впливу частки зовнішнього державного боргу України на темпи зростання ВВП [Текст] / В.П. Марчук, О.А. Логвиненко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2013. - С. 59-60.